

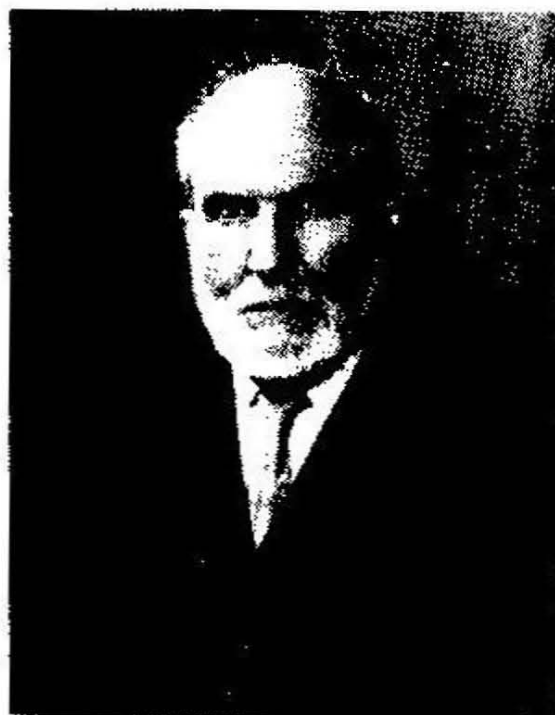
оку він склав опис б-ки, що
лишилася після Оликського
фулату Осинського; 1844—50
рацював у Ін-ті шляхет. дів-
ат; 1850 супроводжував вел.
н. Миколу Миколайовича та
Іхайла Миколайовича по ста-
од. Києву. 1865 І. відряджено
о Варшави членом Юрид. Ко-
ісії при Установчому К-ті з
зрученням керувати роботами
о складанню проекту статуту
римінального судочинства, а
січні 1866 призначено голо-
ю цієї ж Комісії. 1866 від-
ідав Люблін з метою огляду
удових установ; 1866—67 пе-
ебував за кордоном — "для
оповнення недостатніх прак-
ичних відомостей у судочин-
тві". Вивчав судову практику
Берліні та Парижі. В травні
867 повернувся до Києва. І.
ув нагороджений орденами:
в. Анни III ст. (1847); Св. Ан-
и II ст. (1851); знаком бездо-
анної служби за 15 років
1855); Св. Анни II ст. з Імпе-
атор. короною (1856); Св. Во-
одимира III ст. (1862). 1860
достоєний чину д. стат. рад-
ика. З 1854 — член Імператор.
ос. геогр. т-ва, з 1858 — д. чл.
Зіленської археографіч. комісії,
1869 — почесний член Ун-ту
в. Володимира.

Тв.: Сочинения.— К., 1876;
Іванишев Н.Д. Путевые замет-
ки//Киевская старина.— 1882.—
Г.4, № 10.— С.78—88.

Літ.: Романович-Славатин-
ский А.В. Жизнь и деятель-
ность Н.Д.Иванишева.— СПб.,

1878; Кистяковский А. Про-
фессор Н.Д.Иванишев и его
сочинения // Иванишев Н.Д.
Соч./ Под ред. Романовича-
Славатинского.— К., 1876; Ле-
бединцев Ф.Г. Из воспомина-
ний об Н.Д.Иванишеве// Киев-
ская старина.— 1887.— Т.19,
№ 12.— С.788—794; Биографи-
ческий словарь профессоров и
преподавателей Университета
св. Владимира: Юбилейное
издание Киев. ун-та.— К., 1884;
Історія Київського університе-
ту.— К., 1959; Юридична наука
і освіта на Україні.— К., 1992.

О.В.Стицька

КЕЗМА Тауфік Гаврилович
(справжнє ім'я — Товфік Жуб-
раїль) [20.06 (2.07).1882, Да-
маск, Сирія — 9.04.1958, Київ]
— укр. філолог-арабіст.

Н. в багатодітній христ.
(правосл.) родині Гавріїла і

Софії, арабів за походженням. Батько К. був купцем, а згодом — чиновником. Закінчив Дамаську нац. сирійсько-араб. школу (1890—92), учител. семінарію в Назареті (1892—96). З 1896 жив у Києві. 1907 прийняв рос. підданство. Як стипендіат Рос.-палестин. т-ва К. навчався в Київ. духовній семінарії (1896—1902), 1906 закінчив Київ. духовну академію із званням доктора богослов. і істор. наук. Володів рос., укр., турец., грец., латин., гебрійською мовами. Подальше життя К. пов'язане з викладацькою та наук. діяльністю в галузі сходознавства. Викладав араб. мову у вищих навч. закладах — Комерційному ін-ті (з 1913), Ін-ті Бл. Сходу (потім Ін-т зовн. зносин; з 1918), в УАН у відділі арабо-іран. філології (з 1920), в Тюрколог. комісії істор.-філол. кафедри (1926—30), 1939—58 — в Київ. ун-ті (з 1948 — професор). 1930 під час чистки апарату ВУАН "за відсутністю наук. кваліфікації" К. був звільнений з посади і до 1939 працював на різних посадах у Київ. індустр. ін-ті. Серед осіб, які вивчали араб. мову у К., були акад. Д.О.Граве, поет М.Бажан, офтальмолог В.Філатов. Автор першого в Україні підручника з араб. мови (1928). К. перекладав укр. мовою араб. джерела, що стосуються історії України, — "Опис подорожі XVII ст. антиохійського патріарха Макарія через Мол-

давію, Україну до Москви і назад до Дамаска, зроблений його сином Павлом Алепським" (1927), а також "Оповідання арабського історика Абу-Шодтжі Рудраверського XI ст. про те, як охрестилась Русь". Вершиною переклад. майстерності К. стали переклади і наук. коментар однієї з найскладніших в араб. л-рі поеми 8—9 ст. Абана Лахикі, а також переклад біографії Ібн-Сіні. К. перекладав твори суч. араб. письменників Сходу — Джелала Халіда, Мухаммеда Теймура, М.Нуаїме. Творчість К. наближала й споріднювала укр. культуру з культурами країн Сходу. Його багаторічна праця в єгипет. ж-лі "Аль-Уха", ін. араб. ж-лах є підтвердженням цього. Автор статей, присвячених життю та діяльності сходознавців А.Ю.Кримського, І.Ю.Крачковського, В.В.Бартольда, С.Ф.Ольденбурга. Похований у Києві.

Тв.: Элементарные основы грамматики арабского языка в популярном изложении: Из лекций, читанных членам Киевского Отделения Всеукраинской Ассоциации Востоковедения. — К., 1928.

Літ.: Ковалівський А.П. Тауфік Гаврилович Кезма//УІЖ.— 1958.— № 4.— С.114—116; Мухаринський І. Для благородної справи дружби // Літ. Україна.— 1958.— 13 травня.

Архіви: ЦНБ. ІР.— Ф.173, №1—11, 16, 24, 47—49, 60, 121, 122—123, 128, 137; ф. XXXVI,

№311, 312; ЦДАМЛМ.— Ф. 55, тр. 1, 18, 19, 28, 30, 35, 36; Архів . Москви.— Ф.213, оп.2, спр. 157.

Л.В.Матвеева

КОРДИШ Леон Йосипович (0(22).07.1878, Київ — 11.07.1932, Київ) — фізик-теоретик.

Н. в сім'ї поліграфіста. Після закінчення з медаллю 2-ї Київ. гізії вчився в Ун-ті св. Володимира на фіз.-матем. ф-ті, а 2 і 3-му курсах — у Моск. в-ті, на 4-му — знову в ун-ті св. Володимира. 1899 під керівництвом проф. Г.К.Сулова виконав першу наук. працю "Геометричне дослідження прикорень точок твердого тіла", за яку згодом був рекомендований професор. стипендіатом. 1900 закінчив ун-т, був залучений для підготовки до професор. діяльності, водночас 1901—04 — керівник студент. лаборатор. занять з фізики в Київ. політехн. ін-ті. 1904—06 як професор. стипендіат був відраджений до Берліна. Працював під керівництвом проф. М.Плакка в ун-ті та в лабораторії проф. Е.Варбурга в Фіз.-тех. ін-ті, аналізував спектри випромінювання переважно за результатами експериментів Ю.Плюкера, Е.Мічерліха, Дж.Лок'єра. 1907—11 — викладач кафедри фізики Київ. політехн. ін-ту. Працював у галузі теор. та матем. фізики, зокрема, вивчав

вторинні коливання. 1908 одержав ступінь магістра фізики. 1909—18 приват-доцент (з 1916 — професор) теор. та експеримент. фізики Київ. вищих жіноч. курсів, а 1910—18 — приват-доцент (з 1917 — професор) Ун-ту св. Володимира, професор Жін. мед. ін-ту. 1911—12 був відраджений до Паризького ун-ту для вивчення вторин. коливань. Працював з профес. А.Пуанкаре, Г.Дарбу, П.Аппеллем, брав участь у засіданнях Франц. фіз. т-ва. 1913 у Німеччині вивчав техніку слабких струмів (радіотехніку). До поч. світ. війни працював на станціях бездротової телеграфії в Дармштадті та Науені, в Ін-ті теор. фізики у проф. А.Зоммерфельда та Політех. ін-ті в Мюнхені, брав участь у роботі Мюнхен. фіз. т-ва. На пропозицію Зоммерфельда розпочав дослідження в галузі теорії ефекту Зеемана, вперше поклавши в її основу уявлення про просторове розташування орбіт електронів в атомі, одержав рівняння, що вказують на прецесію та нутації в русі електрона за одночасної дії магн. поля і центр. сили. 1916 захистив доктор. дисертацію "Аномальні явища Зеемана". 1918 з групою викладачів К. був відраджений Радою Ун-ту св. Володимира до Сімферополя та Ялти для заснування філії ун-ту в Криму. В Сімферополі організував фіз. кабінет і лабораторію, викладання фізики; брав участь у